

Uchwała nr 7/2016
Zarządu Polskiego Towarzystwa Badań Poligraficznych
z dnia 20.07.2016r.

STANDARD KURSÓW I SZKOLEŃ Z ZAKRESU BADAŃ POLIGRAFICZNYCH
- tekst jednolity¹ ogłoszony dnia 12.11.2017

Rozdział I
Rodzaje kursów i szkoleń

§ 1

Polskie Towarzystwo Badań Poligraficznych (PTBP) organizuje i udziela akredytacji programów następujących typów kursów i szkoleń:

1. Kurs I stopnia z zakresu badań poligraficznych, zwany dalej kursem podstawowym.
2. Kurs II stopnia z zakresu badań poligraficznych, zwany dalej kursem specjalistycznym.
3. Zaawansowane szkolenie uzupełniające z zakresu badań poligraficznych.
4. Szkolenie doskonalenia zawodowego z zakresu badań poligraficznych i innych metod detekcji nieuczciwości.
5. Szkolenie doskonalenia zawodowego dla przedstawicieli organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości na temat istoty, użyteczności i uwarunkowań prawnych badań poligraficznych.

Rozdział II
Tryb i wymiar godzinowy kursów i szkoleń

§ 2

1. Godzina lekcyjna trwa 50 minut.
2. Dzień zajęć obejmuje od 5 do 8 godzin zegarowych.
3. Tydzień nauki obejmuje od 4 do 6 kolejnych dni kalendarzowych.

§ 3

1. Kurs podstawowy i szkolenie uzupełniające, o których mowa w § 1 pkt 1 i 3, obejmują od 160 do 200 godzin lekcyjnych.
2. Kurs specjalistyczny, o którym mowa w § 1 pkt 2, obejmuje od 320 do 400 godzin lekcyjnych.
3. Szkolenie doskonalenia zawodowego, o którym mowa w § 1 pkt 4, obejmuje od 30 do 40 godzin lekcyjnych.
4. Szkolenie, o którym mowa w § 1 pkt 5, obejmuje od 4 do 24 godzin lekcyjnych.

---

¹ Uwzględnia zmiany wprowadzone uchwałą Zarządu PTBP nr 6/2017 z dnia 11.11.2017r.

§ 4

1. Kursy i szkolenia, o których mowa w § 1 pkt 1-4, mogą odbywać się w trybie stacjonarnym i zaocznym.
2. Szkolenie, o którym mowa w § 1 pkt 5, odbywa się w trybie stacjonarnym, w czasie nie dłuższym niż 3 dni.
3. Kurs podstawowy i szkolenie uzupełniające powinny być przeprowadzone w czasie od 5 do 8 tygodni w trybie stacjonarnym i od 3 do 6 miesięcy w trybie zaocznym.
4. Kurs specjalistyczny należy przeprowadzić w czasie od 10 do 17 tygodni w trybie stacjonarnym i od 10 do 15 miesięcy w trybie zaocznym.
5. W przypadku kursów i szkoleń w trybie zaocznym część zajęć – lecz nie więcej niż 1/6 wymiaru godzin – może być przeprowadzona zdalnie, przy pomocy środków komunikacji elektronicznej.

Rozdział III

Warunki uczestnictwa w kursach i szkoleniach

§ 5

1. W kursie podstawowym mogą wziąć udział osoby:
  - a) z obywatelstwem polskim i cudzoziemcy,
  - b) niekarane,
  - c) bez widocznych ułomności fizycznych,
  - d) posiadające podstawową wiedzę z zakresu psychologii, fizjologii, prawa i socjologii oraz rozwinięte zdolności interpersonalne,
  - e) z co najmniej średnim wykształceniem i rozpoczętą nauką na studiach wyższych.
2. W kursie specjalistycznym mogą uczestniczyć osoby spełniające warunki określone w pkt. 1 lit. a-d, a nadto posiadające wykształcenie wyższe magisterskie lub równorzędne.
3. W szkoleniu uzupełniającym mogą wziąć udział osoby, które ukończyły kurs podstawowy, posiadają wykształcenie wyższe lub kontynuują naukę na studiach wyższych – przy czym w razie nieuzyskania tytułu magistra lub równorzędnego w ciągu 5 lat od ukończenia szkolenia, unieważnieniu i zwrotowi podlega certyfikat potwierdzający kwalifikacje specjalisty z zakresu badań poligraficznych, o którym mowa w § 9 pkt 3.
4. W szkoleniu, o którym mowa w § 1 pkt 5, mogą wziąć udział czynni zawodowo sędziowie, prokuratorzy, adwokaci, funkcjonariusze służb mundurowych wykonujących czynności dochodzeniowo-śledcze i operacyjno-rozpoznawcze, funkcjonariusze Służby Więziennej oraz zawodowi kuratorzy sądowi.

§ 6

1. W trakcie kursów i szkolenia, o których mowa w § 1 pkt 1 – 3, należy przeprowadzić przynajmniej 3 zaliczenia oraz egzamin końcowy.
2. Ocenę pozytywną uzyskuje się przy wynikach zaliczeń i egzaminów na poziomie 70% przewidzianej punktacji, przy czym przysługuje prawo do jednej poprawki.
3. Słuchacz kursów i szkolenia, o których mowa w § 1 pkt 1 – 3, musi uczestniczyć w co najmniej 90% zajęć przewidzianych w programie, a w przypadku przekroczenia limitu nieobecności zajęcia można odrobić po wyrażeniu zgody przez kierownika kursu lub szkolenia.

Rozdział IV

Wymagania dotyczące wykładowców

§ 7

Kursy i szkolenia prowadzą wykładowcy główni i wspierający:

1. Wykładowca główny powinien posiadać:
  - a) wyższe wykształcenie,
  - b) co najmniej 7 lat praktyki badań poligraficznych (w tym 200 przeprowadzonych badań z wykorzystaniem uznanych technik badawczych),
  - c) poświadczenie rekomendacji PTBP do badań w celach dowodowych w procesie karnym lub cywilnym, ewentualnie – aktualny status członka American Polygraph Association (Full Member, Associate lub Science & Technology).
2. Wykładowca wspierający powinien posiadać wiedzę specjalistyczną w określonej dyscyplinie naukowej, w tym m.in.:
  - a) prowadzący zajęcia o tematyce prawniczej powinien posiadać tytuł magistra prawa lub wyższy;
  - b) prowadzący zajęcia z zakresu psychologii powinien posiadać tytuł magistra psychologii lub wyższy;
  - c) prowadzący zajęcia z zakresu fizjologii i statystyki powinni być osobami, które wykładały te lub pokrewne przedmioty na uczelni wyższej.
3. W uzasadnionych przypadkach, zamiast wykładowcy wspierającego, zajęcia może poprowadzić w całości lub części osoba spełniająca kryteria wykładowcy głównego, określone w pkt. 1.

§ 8

1. Kurs podstawowy i szkolenie uzupełniające może poprowadzić co najmniej dwóch wykładowców głównych.
2. Kurs specjalistyczny powinien być poprowadzony przez co najmniej dwóch wykładowców głównych oraz wykładowców wspierających w dziedzinach psychologii, fizjologii, prawa i statystyki.
3. Szkolenia doskonalenia zawodowego, o których mowa w § 1 pkt. 4 i 5, może poprowadzić jeden wykładowca lub więcej – w zależności od potrzeb.

Rozdział V

Tytuły i uprawnienia

§ 9

1. Słuchacz, który ukończył kurs lub szkolenie, otrzymuje certyfikat potwierdzający uczestnictwo i uzyskane kwalifikacje.
2. Słuchacz, który ukończył kurs podstawowy, otrzymuje tytuł młodszego specjalisty z zakresu badań poligraficznych.
3. Osoba, która ukończyła kurs specjalistyczny, albo kurs podstawowy i uzupełniający, otrzymuje tytuł specjalisty z zakresu badań poligraficznych.
4. Poświadczenia rekomendacji eksperckiej PTBP do badań dowodowych w procesie karnym lub cywilnym udziela się w trybie przewidzianym w Uchwale nr 6/2013 Zebrania Założycielskiego PTBP z dnia 24 listopada 2013 roku (z ewentualnymi późniejszymi zmianami).

§ 10

1. Młodszy specjalista z zakresu badań poligraficznych uzyskuje niezbędne kwalifikacje umożliwiające:
  - a) wykonywanie badań eksperymentalnych w ramach nauki lub pracy na wyższej uczelni, udziału w grantach naukowo-badawczych i programach pilotażowych zleczanych przez instytucje państwowe;
  - b) przeprowadzanie poligraficznych badań pozaprosesowych (kadrowych, i prywatnych), pod nadzorem osoby wpisanej na listę rekomendowanych przez PTBP ekspertów, o której mowa w § 10 Statutu Polskiego Towarzystwa Badań Poligraficznych z dnia 24 listopada 2013 roku.
2. Specjalista z zakresu badań poligraficznych uzyskuje niezbędne kwalifikacje do:
  - a) samodzielnego prowadzenia badań naukowych oraz na zlecenie osób i instytucji w celach pozaprosesowych (kadrowych i prywatnych),
  - b) ubiegania się o wpis na listę ekspertów rekomendowanych przez PTBP do badań w celach dowodowych w procesie karnym lub cywilnym.

Rozdział VI

Ramowy program kursu podstawowego (I stopnia) z zakresu badań poligraficznych

§ 11

Ramowy program kursu podstawowego z zakresu badań poligraficznych powinien obejmować następujące tematy:

1. Historia i ewolucja psychofizjologicznej detekcji nieuczciwości – 4 godziny (wykład).
2. Regulacje prawne dotyczące badań poligraficznych – 4 godziny (wykład).

3. Etyka i standardy praktyki oraz wytyczne krajowych i międzynarodowych organizacji profesjonalnych oraz normalizacyjnych (Polskie Towarzystwo Badań Poligraficznych, American Polygraph Association, ASTM International) – 16 godzin (wykład).
4. Naukowe podstawy badań poligraficznych – 8 godzin (wykład).
5. Obsługa poligrafu i oprogramowania komputerowego – 16 godzin (ćwiczenia).
6. Techniki badań poligraficznych (w tym – co najmniej jeden potwierdzony naukowo test właściwy dla badań w celach dowodowych i wykrywczych) – 16 godzin (wykład i ćwiczenia).
7. Wywiad i przesłuchanie – 24 godziny, w tym:
  - a) wywiad przedtestowy – 16 godzin (wykład i ćwiczenia),
  - b) rozmowa po testach – 8 godzin (wykład i ćwiczenia).
8. Formułowanie pytań testowych – 16 godzin (wykład i ćwiczenia).
9. Analiza danych testowych – 24 godziny (wykład i ćwiczenia).
10. Środki zakłócające badania poligraficzne – 4 godziny (wykład i ćwiczenia).
11. Raportowanie wyników badań, sporządzanie opinii – 4 godziny (wykład i ćwiczenia).
12. Praktyczne zastosowanie poligrafu, badania w sprawie zainscenizowanego zdarzenia – 24 godziny (ćwiczenia).
13. Zagadnienia wybrane (ewentualne rozszerzenie programu o elementy psychologii i fizjologii lub zwiększenie wymiaru godzin dla tematów zajęć określonych w pkt. 1-12) – do 40 godzin.

§ 12

1. Osobom, które przedstawią potwierdzenie zdanego egzaminu na studiach wyższych z psychologii, zalicza się dodatkowo 20 godzin lekcyjnych nauki.
2. Osobom, które przedstawią potwierdzenie zdanych egzaminów na studiach wyższych z fizjologii lub biologicznych podstaw zachowania, zalicza się dodatkowo 20 godzin lekcyjnych nauki.

Rozdział VII

Ramowy program kursu specjalistycznego (II stopnia) z zakresu badań poligraficznych

§ 13

Ramowy program kursu specjalistycznego z zakresu badań poligraficznych powinien obejmować następujące tematy:

1. Historia i ewolucja psychofizjologicznej detekcji nieuczciwości – 8 godzin (wykład).
2. Regulacje prawne dotyczące badań poligraficznych – 8 godzin (wykład).
3. Etyka i standardy praktyki oraz wytyczne krajowych i międzynarodowych organizacji profesjonalnych oraz normalizacyjnych (Polskie Towarzystwo Badań Poligraficznych, American Polygraph Association, ASTM International) – 8 godzin (wykład).
4. Naukowe podstawy badań poligraficznych – 16 godzin (wykład).

5. Elementy statystyki w kontekście badań poligraficznych – 8 godzin (wykład i ćwiczenia).
6. Obsługa poligrafu i oprogramowania komputerowego – 16 godzin (ćwiczenia).
7. Techniki badań poligraficznych (w tym – co najmniej dwa potwierdzone naukowo testy właściwe dla badań w celach dowodowych, konfrontacyjnych i wykrywczych) – 40 godzin (wykład i ćwiczenia).
8. Wywiad i przesłuchanie – 48 godzin, w tym:
  - a) wywiad przedtestowy – 32 godziny (wykład i ćwiczenia),
  - b) rozmowa po testach – 16 godzin (wykład i ćwiczenia).
9. Elementy psychologii – 20 godzin (wykład).
10. Elementy fizjologii – 20 godzin (wykład).
11. Formułowanie pytań testowych – 32 godziny (wykład i ćwiczenia).
12. Analiza danych testowych – 40 godzin (wykład i ćwiczenia).
13. Środki zakłócające badania poligraficzne – 8 godzin (wykład i ćwiczenia).
14. Raportowanie wyników badań, sporządzanie opinii – 8 godzin (wykład i ćwiczenia).
15. Praktyczne zastosowanie poligrafu, badania w sprawie zainscenizowanego zdarzenia (każdy słuchacz przeprowadzi przynajmniej trzy) – 80 godzin (ćwiczenia).
16. Zagadnienia wybrane (ewentualne zwiększenie wymiaru godzin dla tematów zajęć określonych w pkt. 1-15 lub rozszerzenie programu o nowe tematy) – do 40 godzin.

§ 14

1. Osobom, które przedstawią potwierdzenie zdanego egzaminu na studiach wyższych z psychologii, zalicza się 20 godzin lekcyjnych nauki.
2. Osobom, które przedstawią potwierdzenie zdanych egzaminów na studiach wyższych z fizjologii lub biologicznych podstaw zachowania, zalicza się 20 godzin lekcyjnych nauki.

Rozdział VIII

Wytyczne dotyczące szkoleń doskonalenia zawodowego z zakresu badań poligraficznych i innych metod detekcji nieuczciwości

§ 15

1. W szkoleniach doskonalenia zawodowego powinna brać udział każda osoba, która prowadzi praktykę badań poligraficznych i ukończyła kurs I lub II stopnia, o których mowa w § 1 pkt 1 i 2.
2. Na szkolenie doskonalenia zawodowego należy zgłosić się nie rzadziej niż raz na 3 lata.
3. Zamiast szkolenia doskonalenia zawodowego, na indywidualny wniosek zainteresowanej osoby, Komitet Naukowy PTBP może uznać udział w konferencji naukowej, sympozjum, seminarium lub warsztatach dotyczących tematów określonych w § 13 pkt 1-15 lub aktualnego stanu nauki w obszarze detekcji nieuczciwości, w łącznym wymiarze godzin określonym w § 3 pkt 3.

Rozdział IX

Wytyczne dotyczące szkoleń doskonalenia zawodowego dla przedstawicieli organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości na temat istoty, użyteczności i uwarunkowań prawnych badań poligraficznych.

§ 16

Szkolenie, o którym mowa w § 1 pkt 5, powinno obejmować takie zagadnienia jak:

- a) prezentacja sprzętu do badań poligraficznych,
- b) istota badań poligraficznych i ich wartość diagnostyczna,
- c) aktualne regulacje prawne odnoszące się do badań poligraficznych,
- d) formułowanie pytań do biegłych,
- e) przykłady zastosowania poligrafu w praktyce,
- f) kryteria weryfikacji opinii biegłego z zakresu badań poligraficznych.